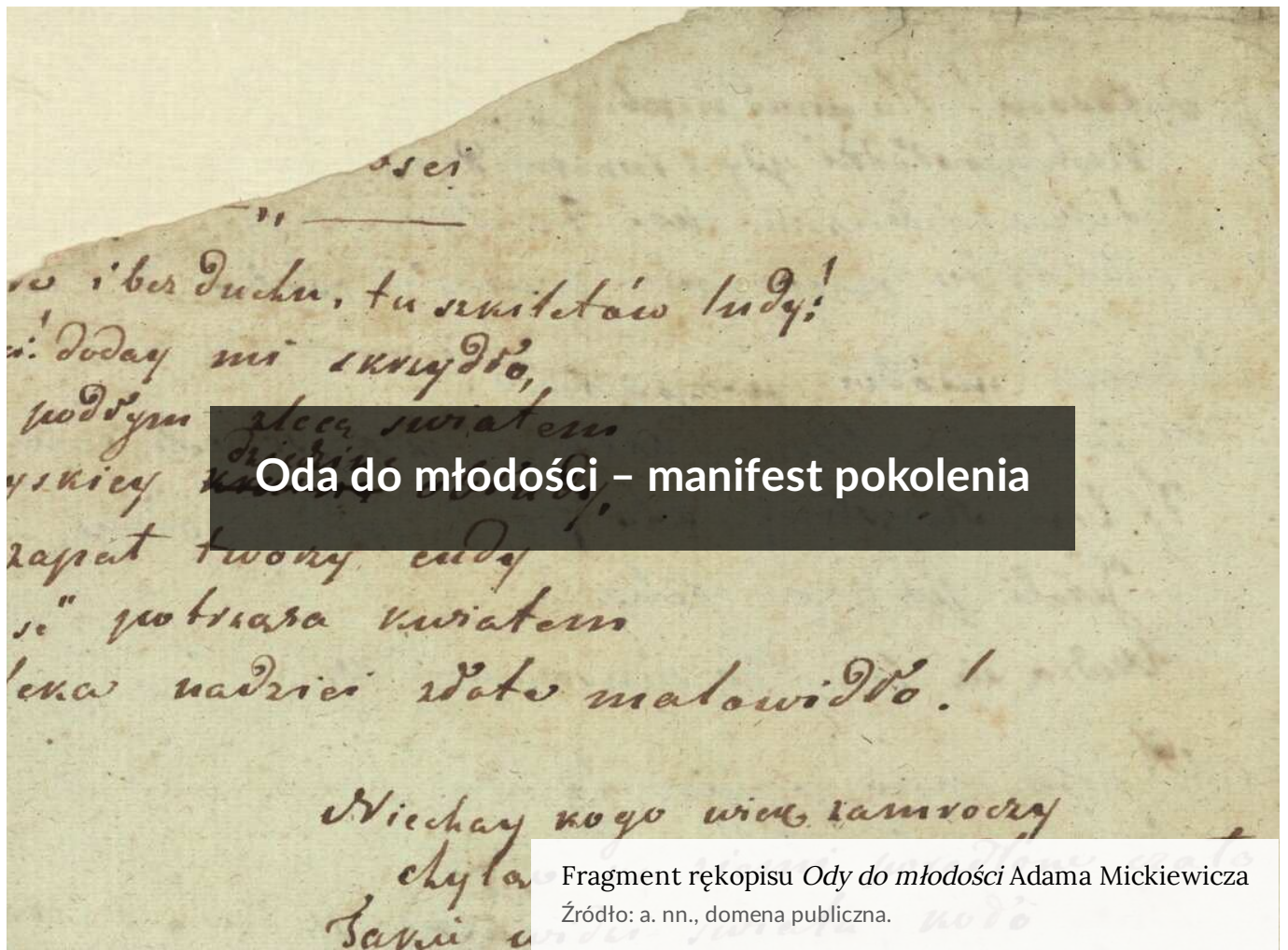

Oda do młodości – manifest pokolenia

Bibliografia:

- Źródło: Czesław Robotycki, *Ta nasza młodość – rozwijanie znaczeń*, „Dekada Literacka” 2008, nr 5-6, s. 231–232.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] tegoż, *Wybór poezyj*, t. 1, oprac. Czesław Zgorzelski, Wrocław 1997, s. 63–67.
- Źródło: *Korespondencja filomatów (1817–1823)*, oprac. Marta Zielińska, Warszawa 1989, s. 193–194.
- Źródło: Wacław Borowy, *O poezji Mickiewicza*, Lublin 1958, s. 45–47.
- Źródło: Alina Witkowska, *Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia*, Warszawa 1962, s. 214–216.

Młodość miała w romantyzmie wyjątkowe znaczenie. Nie tylko była tematem literackim, lecz także stała się wartością absolutną, ogólnoludzką i siłą sprawczą. Pojawiała się w dyskusjach pokoleniowych i w utworach literackich, często w polemikach ze starymi ideami. Prawie wszyscy bohaterowie romantyczni byli młodzi, pragnęli dokonać wielkich czynów, poświęcali się dla nowych spraw, chcieli zmienić świat, przez co wchodzili w konflikt ze starym pokoleniem. Młodych zapaleńców ogarniały uniesienie i wielka namiętność, nadzieja i optymizm, byli oni impulsywni, aktywni i energiczni.

Aby zrozumieć poruszane w tym materiale zagadnienia, przypomnij sobie:

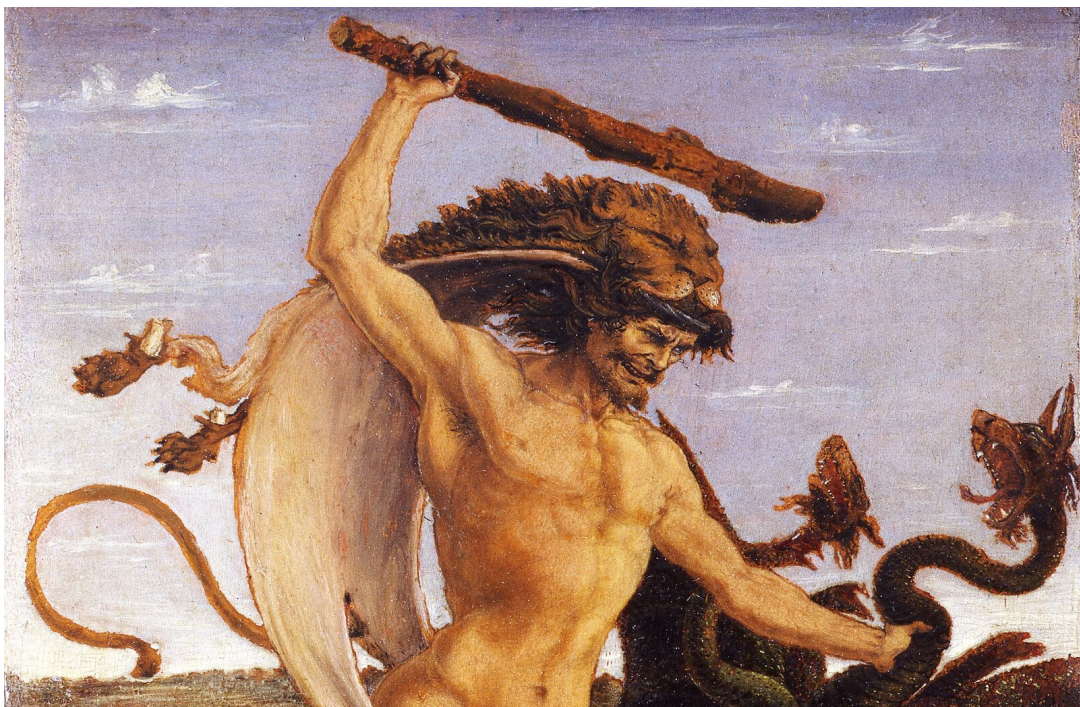
- 1) Założenia programowe Towarzystwa Filomatów. Określ zasady, na których opierała się współpraca członków tego Towarzystwa.
- 2) Pozytywne i negatywne strony starości i młodości.

3) Definicję ody.

4) Podstawowe informacje na temat twórczości Fryderyka [Schillera](#).

5) Treść „Ody do radości” Fryderyka Schillera.

Oda do młodości

Herkules i Hydra

Źródło: Antonio del Pollaiuolo, *Herkules i Hydra (fragment)*, 1475, tempera na desce, Galleria degli Uffizi, Florencja, domena publiczna.

„Ode do młodości” Adam Mickiewicz napisał w Kownie w 1820 roku. Utwór początkowo nie był rozumiany, lecz wkrótce stał się niezwykle popularny wśród młodzieży. Z czasem został nazwany manifestem romantyzmu polskiego. Autor wpisał się nim w spór między „młodymi” a „starymi”: między nadchodzącym pokoleniem romantyków a odchodzącym pokoleniem klasyków.

W 1818 roku w Warszawie Kazimierz Brodziński ogłosił rozprawę „O klasyczności i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej”. Autor scharakteryzował w niej oba nurty literackie, domagając się równorzędnego traktowania poezji romantycznej. Na rozprawę Brodzińskiego odpowiedział w 1819 roku Jan Śniadecki tekstem „O pismach klasycznych i romantycznych”, w którym deprecjonował romantyzm i opowiadał się wyłącznie za literaturą klasyczną. W ten sposób wybuchł, trwający do powstania listopadowego, spór klasyków z romantykami. Walka „starych” i „młodych” nie dotyczyła oczywiście wyłącznie literatury, lecz miała charakter światopoglądowy.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DBvWTgheF>

Adam Mickiewicz, „Oda do młodości” czyta Agnieszka Podsiadlik

licencja: CC BY-SA 3.0

Nagranie utworu pt.: „Oda do młodości”, czyta Agnieszka Podsiadlik.

” Adam Mickiewicz

Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;

Młodości! dodaj mi skrzydła!

Niech nad martwym wzlecę światem

W rajską dziedzinę ułudy:

Kędy zapał tworzy cudy,

Nowości potrząsa kwiatem

I obleka w nadziei złote malowidła.

Niechaj, kogo wiek zamroczy,
Chyląc ku ziemi poradłone czoło,
Takie widzi świata koło,
Jakie tępymi zakreśla oczy.
Młodości! ty nad poziomy
Wylatuj, a okiem słońca
Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca.

Patrz na dół – kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar gnuśności zalany odmětem;
To ziemia!
Patrz, jak nad jej wody trupie
Wzbił się jakiś płaz w skorupie.
Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem;
Goniąc za [żywiołkami](#) drobniejszego płazu,
To się wzbija, to w głąb wali;
Nie lgnie do niego fala, ani on do fali;
A wtem jak bańka prysnął o szmat głazu.
Nikt nie znał jego życia, nie zna jego zguby:
To samoluby!

Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serca niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nić powiąże złota.

Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni szalem,

Razem, młodzi przyjaciele!...
I ten szczęśliwy, kto padł wśród [zawodu](#),
Jeżeli poległym ciałem
Dał innym szczebel do sławy grodu.
Razem, młodzi przyjaciele!...
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał [Hydrze](#),
Ten młody zdusi [Centaury](#),
Piekłu ofiarę wydrze,
Do nieba pójdzie po laury.
Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;
Łam, czego rozum nie złamie:
Młodości! orla twych lotów potęga,
Jako piorun twoje ramię.

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy
Opaszmy ziemskie kolisko!
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!...
Dalej, bryło, [z posad świata](#)!
Nowymi cię pchniemy tory,
Aż opleśniałej zbywszy się kory,
Zielone przypomnisz lata.

A jako w krajach zamętu i nocy,
Skłóconych żywiołów waśnią,

Jednym „stań się” z bożej mocy
Świat rzeczy stanął na zrębie;
Szumią wichry, cieką głębie,
A gwiazdy błękit rozjaśnia –

W krajach ludzkości jeszcze noc głucha:
Zywioły chęci jeszcze są w wojnie;
Oto miłość ogniem zionie,
Wyjdzie z zamętu świat ducha:
Młodość go pocznie na swoim łonie,
A przyjaźń w wieczne skojarzy spojnie.

Pryskają nieczułe lody
I przesądy światło ćmiące;
Witaj, jutrzeńko swobody,
Zbawienia za tobą słońce!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] tegoż, *Wybór poezyj*, t. 1, oprac. Czesław Zgorzelski, Wrocław 1997, s. 63–67.

Po przeczytaniu *Ody do młodości* wykonaj następujące polecenia i odpowiedz na pytania.

Ćwiczenie 1

Dopasuj elementy świadczące o odwołaniach w *Odzie do młodości* do epoki oświecenia oraz elementy świadczące o romantycznej poetyce wiersza.

oświecenie

romantyzm

użyteczność

ekspresja wypowiedzi

rewolucjonizm

bunt

idea podporządkowania jednostki zbiorowości

apologia zbiorowego czynu

gloryfikacja młodości

irracjonalizm

gatunek (oda)

prymat emocji

indywidualizm

potępienie indywidualizmu w działaniu

idee braterstwa, jedności, solidarności

wiara w postęp (oparta na racjonalnych przesłankach)

kontrastowe zestawienia

kategoria ducha

odwołania do mitologii

Ćwiczenie 2

Wskaż w „Odzie do młodości” miejsca, w których poeta operuje kontrastem. Uwzględnij następujące opozycje: optymizm – pesymizm, pasywność i bierność – aktywność społeczna, zbiorowość – prywatność, starość – młodość.

Ćwiczenie 3

Zastanów się, w jaki sposób poeta kreuje w „Odzie do młodości” przestrzeń w utworze. Wynotuj wyrażenia, które budują w tekście obraz przestrzeni kosmicznej.

Ćwiczenie 4

Wskaż i wyjaśnij figury stylistyczne, postacie, zdarzenia przywołujące w wierszu „Oda do młodości” świat mitologiczny.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij w kilku zdaniach cytaty z „Ody do młodości”: „Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga”, „Łam, czego rozum nie złamie”.

Ćwiczenie 6

Wskaż, w których miejscach „Ody do młodości” w przywołanym tekście występuje krytyka idei oświeceniowych.

Polecenie 1

Przeanalizuj utwór Adama Mickiewicza „Oda do młodości” zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi ody. Zwróć uwagę na wysoki styl i hiperbole.

Ćwiczenie 7

Dokończ zdanie, zaznaczając właściwe odpowiedzi. Duch w „Odzie do młodości” Adama Mickiewicza to...

przeciwieństwo świata rzeczy.

symbol rzeczywistości idealnej.

mara, upiór.

motyw nawiązujący do „Dziadów”.

symbol starego świata.

Ćwiczenie 8

Udowodnij, że „Ode do młodości” słusznie nazywa się manifestem literackim romantyzmu.

Ćwiczenie 9

Wynotuj z „Ody do młodości” apele do odbiorcy.

Ćwiczenie 10

„Oda do młodości” napisana została wierszem nieregularnym, oddającym stany emocji, uczuć i napięć. Wskaż przykłady potwierdzające powyższą tezę.

Ćwiczenie 11

Uzupełnij definicję ody, zamieszczoną na przykład w *Słowniku terminów literackich* pod redakcją Janusza Sławińskiego (Wrocław 1998, s. 350). Aby tego dokonać, wybierz właściwe z proponowanych podpowiedzi.

Oda – jeden z podstawowych gatunków poetyckich wywodzących się z greckiej /
rzymskiej / liryki chóralnej; utwór wierszowany, najczęściej
pozbawiony podziału na strofy / stroficzny , o charakterze
pochwalno-panegirycznym / patriotycznym / biesiadnym /
funeralnym lub dziękczynnym / lamentacyjnym / rozrywkowym
i utrzymany w patetycznym / synkretycznym / żartobliwym stylu,
opiewający dowolną / wybitną postać, wydarzenie, uroczystość, instytucję czy
wzniosłą / dowolną ideę. W starożytnej Grecji /
starożytnym Rzymie oda była początkowo gatunkiem związanym z obrzędami
religijnymi i świętami narodowymi; z czasem uległa specjalizacji jako pieśń sławiąca
bohaterów / zwykłych ludzi . [...] szczególnie eksponowane miejsce zajmowała
oda w poetyce średniowiecza / baroku / klasycyzmu jako zasadnicza
forma wypowiedzi liryczno-retorycznej utrzymanej w „wysokim stylu” /
„niskim stylu” przemówienia skierowanego do określonych adresatów, [...]. Ody
średniowieczne / barokowe / klasycystyczne były w znacznej mierze
utworami okolicznościowymi, opiewającymi doniosłe / dowolne /
artystyczne wydarzenia i czyny znanych osobistości /
fikcyjnych bohaterów / nieznanymi ludźmi [...]. Dla romantyków oda stała się
rozbudowanym utworem poetyckim o charakterze ironicznego / patetycznego
manifestu światopoglądowego, pozbawionym / odwołującym się do
obowiązujących rygorów kompozycyjnych i wersyfikacyjnych.

Ćwiczenie 12

Zaznacz te fragmenty *Ody do młodości*, które na stałe zakorzeniły się w polskiej świadomości kulturowej jako skrzydlate słowa.

„Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem”

„W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele”

„Młodości! dodaj mi skrzydła!”

„Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga”

„Pryskają nieczułe lody”

„Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy”

„Zestrzelmy myśli w jedno ognisko”

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 13

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

„Dziwactwo poetyckie?”

Przysięga Horacjuszy

Źródło: Jacques Louis David, 1784, olej na płótnie, Luwr, domena publiczna.

” Alina Witkowska

Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia

[Schiller](#), [Goethe](#), [Byron](#) – te nazwiska sygnalizujące etapy nowych czytelniczych doświadczeń filomatów i jednocześnie etapy ich sporu ze światem. [...] W poezji Schillera pociągnęły filomatów jednak nie tylko jej cechy tradycyjne [...], lecz także nowość zjawiska literackiego [...]. To przede wszystkim atmosfera wysublimowanego idealizmu wypełniająca jego twórczość, wielki patos moralny, atakujący nowe sfery poezji i nowe światy ducha. Właśnie ducha. Wielkie słowa Schillera otwierały nieznaną dziedzinę poznania, ukazywały wzniosłe kraje ideału mieszczącego się poza bytem realnym [...]. Zwykle słowa uzyskiwały przez to nowy wymiar i znaczenie, otwierając perspektywę na Schillerowską krainę ideału. [...] Za sprawą Schillera w „Odzie” słowo „duch” awansowało do roli „romantycznego symbolu słownego wartości najwyższych”. [...] „Oda do młodości” była w tym

stopniu nowatorska, że w pierwszej chwili filomaci nie zrozumieli jej, poczytując za wybryk dziwactwa poetyckiego.

Źródło: Alina Witkowska, *Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia*, Warszawa 1962, s. 214–216.

” Korespondencja filomatów (1817–1823)

JAN CZECZOT DO ADAMA MICKIEWICZA

Wilno, 20 grudnia 1820/1 stycznia 1821

[...]

W wieczór jadę do [Jarosza](#): „Pokaż wiersz!” Czytam; trocha nieczytelnie i to w czytaniu zawadza; czytam z cicha [...]. Czytam, uprzedzony. Myślę: co ten Adam tak się sadzi, tak zdobywa na szczególniejsze myśli i wyrazy? Skończyłem. Jarosz się śmieje. – „Nie rozumiem.” [...] Ale cóż, kiedy ja nie rozumiem, za co tu takie wysmażone zdaje się być wszystko? [...] at, rozumiem pierwszą strofkę, at, dobra, piękna. Aż tam dalej s ł o ó c a o k i e m – ach jak pięknie, jak wiele znaczące, jak wyborne wyrażenie! Tylko w o d y t r u p i e zawadziły i nie były smaczne. Aż tam i do końca zrozumiałe i wyśmienicie. Sam uszom moim nie wierzę, biorę i odczytuję: wszak pięknie! Skądże się to tak prędko wzięło? „A czy rozumiesz – pyta Jarosz – tę zwrotkę, gdzie jest d u c h ś w i a t a? Tej z was żaden nie zrozumie.” – Już ja gotów i uwierzyć temu, bo pierwej rozumiałem, że nic nie rozumiem; jednak chce się poznać, a nuż ja więcej rozumiem, niż Jarosz ze mnie się spodziewa! [...] Jarosz odchwalić się nie może: „To mi uniesienie, to myśl, to poezja! [...] Żaden tak Polak nie pisał. Trafia w Schillera. Ten zawsze unosi się do ideału, wszystko mu na ziemi szpetne, ciężkie, niemiłe, buduje sobie imaginacją krainę i w niej rad zawsze przebywać. Szkodliwy przeto stać się może dla czytelnika, obmierzłym mu wszystko czyniąc, od wszystkiego serce jego odrywając”.

Po przeczytaniu fragmentu tekstu Aliny Witkowskiej „Rówieśnicy Mickiewicza. Życiorys jednego pokolenia” i listu Jana Czeczota do Adama Mickiewicza wykonaj polecenia i odpowiedz na pytania.

Ćwiczenie 14

Opisz, jakie wrażenia wywarła „Oda do młodości” na Janie Czeczocie i Jaroszu (Franciszku Malewskim).

Ćwiczenie 15

Wy tłumacz, dlaczego filomaci nie zrozumieli na początku „Ody do radości”, a uznali ją za „wybryk dziwactwa poetyckiego”.

Ćwiczenie 16

Dlaczego, zdaniem Jarosza, twórczość Fryderyka Schillera (a tym samym „Oda do młodości” Adama Mickiewicza) może być szkodliwa dla czytelnika? Czy zgadzasz się z tą opinią?

Ćwiczenie 17

Wynotuj z „Ody do młodości” określenia odpowiadające „wzniosłym krajom ideału mieszczącego się poza bytem realnym”.

Polecenie 2

Wyobraź sobie, że jesteś adresatką lub adresatem cytowanego listu Jana Czeczota. Odpowiedz na list, dzieląc się własnymi odczuciami po lekturze „Ody do młodości” Mickiewicza.

Oda do radości

The image shows the first two staves of the musical score for 'Ode to Joy' by Ludwig van Beethoven. The music is in G major (one sharp) and common time (C). The first staff contains measures 1 through 8, and the second staff contains measures 9 through 16. A bracket below the first staff indicates a section labeled 'A' (measures 1-4) and 'B' (measures 5-8). A double bar line is placed between measures 8 and 9. A second bracket below the second staff indicates a section labeled 'A'' (measures 9-12) and 'A'' (measures 13-16).

Pierwsze takty muzyki „Ody do radości” autorstwa Ludwiga van Beethovena (partia oboju)

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ciekawostka

„Oda do młodości” Adama Mickiewicza nazywana jest „chrzestną córką Fryderyka Schillera” i jego „Ody do radości”.

Ćwiczenie 18

Podane poniżej słowa wstaw w odpowiednie miejsca tekstu tak, by utworzyły pierwszą strofę *Ody do radości* Fryderyka Schillera.

„O Radości, bogów, Kwiecie Elizejskich
Święta na twym świętym
Staje nasz chór.
 twoja wszystko
Złączy co rozdzielił
 ludzie będą
Tam gdzie twój przemówi ”.

Muzyka: Ludwig van Beethoven

Autor słów: Friedrich von Schiller

Tłumaczenie: Konstanty Ildefons Gałczyński

„Oda do radości”

Źródło: Fryderyk Schiller przeł. Konstanty Ildefons Gałczyński, *Oda do radości*, licencja: CC BY 3.0.

” Wacław Borowy

O poezji Mickiewicza

„Oda” [...] przepojona jest heroizmem radosnym i bojowym. Uczucie jest w niej [...] zorientowane ku działaniu w życiu realnym. Jest w niej ogień zapału, podczas gdy u Schillera jest tylko mgławica marzeń. Ten indywidualny, energetyczny ton utworu stanowi też przede wszystkim o jego oryginalności, którą trzeba stwierdzić mimo

pokładów „dziedzictwa” ideowego i literackiego, jakie w nim są widoczne.

Źródło: Wacław Borowy, *O poezji Mickiewicza*, Lublin 1958, s. 45–47.

Ćwiczenie 19

Wymień cechy wspólne „Ody do młodości” Adama Mickiewicza i „Do radości” Fryderyka Schillera.

„Ta nasza młodość”

” Czesław Robotycki

Ta nasza młodość --- rozwijanie znaczeń

W kabarecie „Piwnica pod Baranami” przez wiele lat program rozpoczynał się „pieśnią” skomponowaną przez [Zygmunta Koniecznego](#) do wiersza [Tadeusza Śliwiaka](#) *Młodość*, a ponieważ kabaretowe produkcje miały strukturę mozaikową, bywało, że pieśń pojawiała się w programie tuż przed zbiorowym finałem. Oto jej tekst:

Młodość (Ta nasza młodość)

Ona jest wśród kamieni
Rwącym światłem strumyka
Wiewiórkami po drzewach
Po kamieniach pomyka

Ona iskrą w kamieniu
Ona mlekiem w orzeszku
Ona świata ciekawa
Jak miedziany grosik w mieszku

Ta nasza młodość
Z kości i krwi
Ta nasza młodość
Co z czasu kpi
Co nie ustoi w miejscu zbyt długo
Ona co pierwszą jest
Potem drugą
(Ta nasza młodość,
ten szczęśny czas
ta para skrzydeł zwiniętych w nas)

Ona kwiatem we włosach
Octem w jabłkach (ona fiołkiem) jest
pierwszym
Gorzką pianą na piwie
W świata gwarnej oberży
Buntem jest niespełnionym
Co na serce umiera
Ona tylko to daje
Co innemu zabiera
ad libitum

W nawiasach zaznaczyłem warianty tekstu wykonywane
w „piwnicznej” wersji pieśni, różne od oryginału Tadeusza Śliwiaka.

Nieodżałowany [Piotr Skrzynecki](#), charakteryzując kompozytorską działalność Zygmunta Koniecznego, opowiadał o nim, że *ten potrafi zrealizować muzycznie to, co dzieje się w poezji*. W rozmowie ze mną posłużył się przy tym przykładem cytowanego wyżej utworu, nie najlepiej go jednak oceniając. Rzekł wtedy (cytuję z pamięci tę wypowiedź): *Zygmunt ze słabego wiersza uczynił jakiś świetlisty hymn*. Na czym polegał pomysł kompozytorski Koniecznego? Otóż pieśń wykonywana jest równocześnie w dwóch planach. Wątek o migotliwej i płóchej młodości śpiewał w tle chórek, a refleksyjny refren-przesłanie wykonywała, wielce dramatycznie, [Halina Wyrodek](#). [...]

[...] [Leszek Kołakowski](#) pisał kiedyś o młodości, że nie jest ona zasługą, nie jest też pomyślnym przypadkiem, nie jest czymś, co można zdobyć lub odzyskać. W kulturze współczesnej uważana jest za stan pożądany, rozpowszechniony jest jej kult, a przecież młodym się jest albo się było i więcej nie będzie. Powiada dalej Kołakowski, że młodzi łatwo angażują się w ryzykowne zamierzenia, to oni dokonują rewolucji i uczestniczą w nich. Młodość to stan biologiczny i kulturowy. [...]

Cechy istotne młodości to poczucie potencjalnych możliwości. Dalej zauważa Kołakowski, że można długo zachować sprawność umysłową, nie ulegać rutynie, nie poddawać się duchowo starości, ale nie należy żyć żalem za utraconą młodością. Dlatego też śmieszne jest przejmowanie młodzieżowych wzorów, strojów, postaw i popkultury przez tych, których młodość dawno już minęła. Żłudne jest przekonanie, że „utracona młodość” mogła być lepsza – nie, nie mogła, powiada Kołakowski. [...]

[Maria Janion](#) wielokrotnie przekonywała, że młodość w kulturze europejskiej przez romantycznych autorów narzuciła epocę styl obyczajowy, którego istotą była teatralizacja własnego życia. Ich pozy i maski tworzyły *image* jednostek nieprzeciętnych, buntowników, skłóconych z otoczeniem indywidualności. [...]

Z [amalgamatu](#) romantycznego wyłoniła się pod koniec XIX wieku kultura popularna. Romantyzm ją współtworzył w tym sensie, że kultura popularna oswoiła wiele romantycznych [fantazmatów](#), co doprowadziło do powstania jednego z koronnych gatunków kultury popularnej – melodramatu. A to w nim właśnie znajdziemy korespondujące z wyobrażeniami potocznymi figury myślenia o młodości, co nie zna goryczy życia, jest naiwnym szczęściem pierwszych uczuć albo czystej miłości, o młodości wolnej od szarzyzny codzienności, bo wszystko może. Teraz już lepiej rozumiemy cytowane słowa Piotra Skrzyneckiego o banalnym wyrazie wiersza T. Śliwiaka. [...]

We współczesnej potocznej świadomości figura młodości jest ponad miarę eksponowana – to kolejne przekształcenie postromantycznego wzorca. Kultura popularna jest całkowicie zwrócona ku młodości. Przez reklamę i sport rozpowszechnił się związany z młodością kult ciała, które musi być młode i idealne. Moda nastawiona na młodzież preferuje styl swobodny, podkreślający jej konstytutywne cechy. Propagowane postawy życiowe: zabawa, gra, sport, podróże – powinny przedłużać swoiście beztroską postawę młodości, nastawioną konsumpcyjnie i hedonistycznie. [...]

W tym zwrocie ku młodości przewija się też wyraźny motyw faustowski, widoczny nawet w kulturze popularnej: chęć panowania nad nieuchronnością przemijania czasu. A w „piwnicznej” pieśni

przebija się, czasem banalnym zwrotem, świadomość tego, że jest to niemożliwe. Istotę zadumy nad młodością, o której wiadomo, czym była, dopiero wtedy, gdy minęła, umiejętnie wyeksponował Zygmunt Konieczny, zmieniając swoim pomysłem muzycznym nastrój i przesłanie wiersza Tadeusza Śliwiaka. [...].

Źródło: Czesław Robotycki, *Ta nasza młodość – rozwijanie znaczeń*, „Dekada Literacka” 2008, nr 5-6, s. 231-232.

Po przeczytaniu artykułu Czesława Robotyckiego „Ta nasza młodość – rozwijanie znaczeń” wykonaj polecenia i odpowiedz na pytania.

Ćwiczenie 20

Przedstaw obraz młodości zawarty w tekście T. Śliwiaka. Dlaczego można ją nazwać „migotliwą i płochą”?

Ćwiczenie 21

Porównaj, co na temat młodości mówił Leszek Kołakowski, a co twierdziła Maria Janion.

Polecenie 3

Napisz, czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że „we współczesnej potocznej świadomości figura młodości jest ponad miarę eksponowana – to kolejne przekształcenie postromantycznego wzorca”? Uzasadnij swoją odpowiedź.

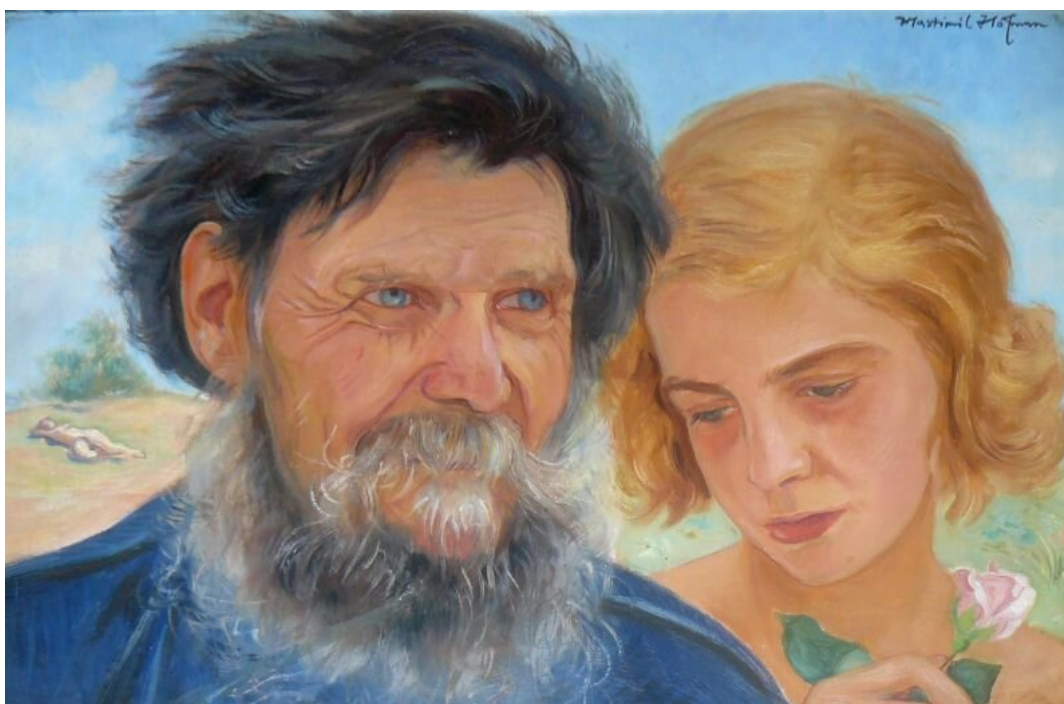
Ćwiczenie 22

Wyjaśnij słowa Czesława Robotyckiego, w których stwierdza, że kultura popularna promuje młodość.

Polecenie 4

Napisz interpretację wiersza Tadeusza Śliwiaka pt. *Młodość*.

Młodość i starość

Młodość i starość

Wlastimil Hofman

1881.04.27 Praga (dzielnica Karlin) – 1970.03.6 Szklarska Poręba

Polski malarz czeskiego pochodzenia, reprezentujący nurt symbolizmu. Studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie, m.in. u Jacka Malczewskiego, Leona Wyczółkowskiego, Jana Stanisławskiego. Z Jackiem Malczewskim przyjaźnił się przez wiele lat. Jego obrazy przywołują tematy antyczne, baśniowe, fantastyczne i religijne oraz motywy związane z życiem chłopów i górali. Od 1947 roku Hofman mieszkał w Szklarskiej Porębie.

Po zapoznaniu się z obrazem „Młodość i Starość” Wlastimila Hofmana lub jego opisem wykonaj polecenia.

Ćwiczenie 23

Zastanów się, kim mogą być postacie ukazane na obrazie Hofmana „Młodość i starość”. Określ ich uczucia.

Ćwiczenie 24

Zastanów się i napisz, czy są to uczucia charakterystyczne dla starości i młodości. Czy można je zestawić na zasadzie opozycji, czy raczej korespondują one ze sobą?

Ćwiczenie 25

Określ nastrój obrazu „Młodość i starość”.

Zadaniowo

Ćwiczenie 26

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 27

Wyjaśnij pisemnie, dlaczego „Odeę do młodości” Adama Mickiewicza można nazwać „wierszem przełomu”.

Polecenie 5

Przygotuj wystąpienie, w którym wygłosisz pochwałę dzieciństwa, wieku dojrzałego lub starości. Zastosuj różne chwytów retoryczne, np. styl wysoki, hiperbolę, apel, inwokację. Spróbuj wykorzystać także wątki, tematy lub postacie mitologiczne.

Polecenie 6

Odwołując się do treści wiersza [Stanisława Grochowiaka](#) pt. „Do S...”, opisz dalsze losy młodości opisanej w odzie Mickiewicza.

„Bunt nie przemija, bunt się ustatecznia; Jest teraz w locie: dojrzałym, dokolnym, Jakim kołują doświadczone orły.”

Polecenie 7

Przywołaj fragment utworu literackiego, piosenki lub innego tekstu kultury, który może odgrywać rolę twojego manifestu światopoglądowego.

manifest pokolenia
inwokacja filomaci młodość
oda
starość ideał hiperbola

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DBvWTgheF>

ĆWICZENIE: Słowa klucze

